

Bibliografia

El Paisatge de Catalunya

Marcel CHEVALIER, volum 6 de l'Enciclopèdia "Catalunya" (II de la Secció de Geografia).—Editorial Barcino, 1928.

El títol del llibre és encertadíssim, la intenció bona a més no poder i l'obra escrita amb molta intel·ligència.

L'autor enfoca de dret la fisiografia de Catalunya acompanyada de tocs lleugers dels aspectes humans del nostre paisatge, i, successivament, després d'una extensa bibliografia i una introducció exposant els elements constitutius del paisatge, ens ofereix capítols dedicats als paisatges *pirencecs o de les serres secundàries i terciàries, de les velles muntanyes hercinianes, de les planes, litorals (costes, platges, dunes i deltes), volcànics, fluvials, i lacustres.*

Com es veu, el quadro natural és molt complet i fa un conjunt molt interessant que sens dubte ha de servir molt per a desvetllar la nostra gent cap a l'estudi de la formació geològica del nostre país, i tenim d'agrair profundament al senyor CHEVALIER aquesta obra que ens és oferta en aquests moments ben propicis, en què sembla que les qüestions geogràfiques comencen a interessar de debò.

Alguns dels capítols (com el dels paisatges volcànics) són fets de mà de mestre, i solament tenim de doldre'ns de què una obra com aquesta, tan essencialment sintètica, massa sovint es ressenyi d'haver hagut de treballar sobre bases poc sòlides, degut a l'escassetat de treballs monogràfics que posseim (sobre dels quals ha de fonamentar-se un treball de conjunt). Però, així i tot, encara hauriem volgut veure al senyor CHEVALIER no callant les grans llacunes que, desgraciadament, tenim en els coneixements geogràfics de Catalunya.

Dóna goig de veure l'abundor de gravats amb què ve presentada l'obra, cosa que ajuda molt a la comprensió del text. Representen una col·lecció d'exemples d'una alta valor pedagògica.

I pel que fa al pla de l'obra, només trobem que tractant-se d'una obra destinada a divulgació, potser hauria resultat més senzill descarregar els capítols de les llargues explicacions que l'autor es veu obligat a fer sobre el caràcter dels diferents fenòmens geològics, i donar-les al començament en forma d'unes nocions senzilles i breus, o bé fer referència a l'excel·lent llibre de Mn. FONT I SAGUÉ, i posant, encara, a continuació un resum de la història física de Catalunya.

Hauria evitat el perill, no sempre evitat, de parlar amb mots tècnics completament desconeguts als no iniciats i, d'altra banda, l'haver de repetir els mateixos fets de l'evolució fisiogràfica de la nostra terra per aclarir els múltiples aspectes del paisatge.

No volen ésser aquestes notes cap retret al treball del senyor CHEVALIER. Sabem prou que el tema és difícilíssim donat l'estat d'avenç dels estudis en les diferents branques de la Geografia i, sobretot, dels fets geològics entre nosaltres. El senyor CHEVALIER pot estar orgullós del partit que ha sabut treure dels treballs fins ara publicats i de les pròpies observacions, que són meritíssimes.—ENRIC RIBAS.

Exercices cartographiques

HENRI BAULIG (Publicacions de la Facultat de Lletres de la Universitat d'Estrasburg). - Société d'édition "Les belles lettres".- París, 1927.

En aquest país, on a la Universitat es fa una geografia pseudo-lírica i a l'Institut, els nois del Batxillerat han de fer unes pràctiques d'"interpretació de mapas" que consisteixen a calcar les cartes cinquantenàries de l'Atlas Artero, el títol de l'opuscle que anem a comentar suggereix de primer antuvi la idea d'un d'aquests quaderns escolars que treuen de compromís a molts mestres per fer exposicions de fi de curs, amb molta coloraina per les parets.

Les 54 planes d'aquest opuscle del distingit Professor de la Universitat d'Estrasburg, són plenes de ciència geogràfica; més: són una síntesi d'aquesta ciència.

Fa més de vint anys que a totes les Universitats franceses es realitzen aquestes pràctiques anomenades "interpretació de mapas", que consisteixen a comprendre per l'estudi de cartes a gran escala (generalment a 1:80,000), els fets físics i humans que hi són representats convencionalment tot deduint-ne l'evolució fisiogràfica i l'adaptació de les activitats humanes a les condicions de l'habitat. És aquest un exercici intel·lectual excel·lent, en el qual l'esperit geogràfic (investigació, observació, deducció i síntesi) s'afina, especialment per a la utilització de documents d'una valor essencial, sobretot en els Estats que tenen tot el país cartografiat, Nosaltres hem tingut el goig de practicar aquesta mena de treballs a la Universitat de Grenoble i confessem que ens plaïa tant com les excursions d'estudi. Al voltant d'una vasta taula rodona, el Professor Raul BLANCHARD presidia la reunió dels seus deixebles, cada un dels quals tenia una carta igual a la mà, i el Mestre començava llur interrogatori orientador i inductor, amb traça socràtica. I per l'esforç de cada un, tot aquell garbuix aparent de signes i ratlles del dibuix cartogràfic, prenia cos i els fets geogràfics representats tan convencionalment, esdevenien visibles als ulls de l'esperit i tots compreníem les condicions d'una terra que no havíem vist mai.

El Prof. BAULIG, home d'una gran activitat i d'un fi temperament inquiridor, a través de les seves pràctiques universitàries, de primer a la Sorbona i després a les Universitats de Rennes i Estrasburg, ha metoditzat d'una manera més cenyida aquestes lectures cartogràfiques, bo i redactant per a cada carta a estudiar un qüestionari ben preparat, per tal que l'alumne pugui fer el treball per ell sol amb tot aciençament i sense improvisacions; una vegada redactades les conclusions a què hagi arribat, aquestes són llegides i discutides en comú per mestre i deixebles en seminari. Sens dubte aquest mètode emprat pel Prof. BAULIG és, encara, més recomanable.

En el seu opuscle, ha aplegat setze d'aquesta mena d'exercicis sobre cartes que ofereixen, en conjunt, diversos tipus de fets a interpretar tant sota el punt de vista físic com humà. La majoria dels qüestionaris tenen per terme terres de França, per

tal com aquest país té l'avantatge d'oferir una gran varietat de fenòmens fisiogràfics i antropogeogràfics. Quatre, només, dels subjectes d'estudi, són trets de cartes estrangeres: un de Tunísia, altre d'Algèria i els dos restants de la Suïssa alpestre i de la Noruega dels fiords, respectivament.

Precedeixen aquests exercicis sis lliçons d'introducció general, en les quals es parla molt sucintament, però amb justesa, del problema de punt i l'escala, de les projeccions, dels mètodes cartogràfics, de la representació del relleu, de les cartes topogràfiques franceses i de les cartes geològiques i llur utilització pel geògraf. L'opuscle fineix amb unes notes pràctiques molt al·licionadores per a fer croquis i esquemes de cartes.

Hem llegit amb especial atenció l'exercici 7, per fer sobre la fulla 29 de la carta a l'escala de 1:80.000 de l'Estat major francès, la qual fulla comprèn Caen i bona part de la Normandia. Recorregüérem fa uns cinc anys aquella regió, com agregat a una excursió interuniversitària de geògrafs francesos, entre els quals figurava amb singular relleu per la seva intervenció en les discussions, el Prof. Henri BAULIG, i podem dir que el qüestionari del susdit exercici ens ha semblat senzillament admirable per la precisió en l'endegament de les recerques, la finor de les suggestions i l'entertat plantejament dels problemes que presenta.

Potser remarcaríem que en les nostres lectures d'aquest manual de treball, hem trobat que l'autor es deixa portar massa per la seva especialització en geografia física, i en alguns exercicis no dóna a l'aspecte humà el lloc que li correspondria.

En resum: aquest opuscle és una eina de treball excel·lent que, tenint en compte que, encara, la nostra Universitat és tancada als vertaders estudis geogràfics (no parlem dels geològics), recomanem als nostres autodidactes, si volen disciplinar llur formació geogràfica.

P. VILA

Manual de Metalúrgia (Electrometalúrgia y Termometalúrgia).

Es tracta d'una obreta dedicada als estudiants de peritatges i als operaris especialitzats en treballs de metal·lúrgia que, ocupant ja funcions directives com a capataços o caps de secció, vulguin adquirir els coneixements científics i tècnics que són la base de la indústria en què col·laboren, el coneixement dels quals, en fer-los conscients del treball llur, els obrirà més amples possibilitats de millorament.

El llibre és un resum força complet dels coneixements actuals en metal·lúrgia (origen, obtenció, purificació, refinament, treball i aplicacions de cada metall), explicats de forma assequible als lectors als quals va dedicat. En ell, a seguit d'una exposició dels principis fonamentals de la metal·lúrgia que són comuns a totes les branques d'aquesta tècnica, l'autor dóna, com és de rigor, una importància preponderant a la siderúrgia, i en altres capítols passa revista als metalls de més aplicació després del ferro (coure, zenc, plom, estany, níquel i alumini); als metalls d'ús menys freqüent (magnesi, manganès, crom, tungstèn, molibdèn, tàntal, bismut, antimoni i mercuri); a la metal·lúrgia dels metalls preciosos i als aliatges.

R. P.

Anales del Instituto Nacional de 2.ª Enseñanza de Valencia

Vol. XV, (1927), 198 pàg. de 17×24 cm., amb nombrosos gravats.

Acaba de sortir el volum anyal d'aquesta revista que publica cinc treballs relacionats amb les Ciències Naturals.

Comença el volum amb un assaig del nostre col·laborador el Prof. Lluís PARDO GARCIA, "Simón de Rojas Clemente y Rubio, y el primer centenario de su muerte". Aquest distingit botànic valencià nasqué a Titaguas, el 28 de setembre de 1777, i morí al mateix poble, el 27 de febrer de 1827. Amb motiu del centenari, la Societat d'amadors de les glòries valencianes, *Lo Rat Penat*, li ha dedicat un monument que ha estat inaugurat solemnement en el Jardí Botànic de la capital de l'antic reialme És tot curiós l'opuscle dedicat a la biografia d'EN CLEMENTE. De vida accidentada a causa dels esdeveniments polítics (als quals, malgrat d'ésser diputat per València, prestà poca atenció), es dedicà de preferència als estudis botànics i agrícoles. L'amistat que l'unia al català Domènec BAHIA (Ali Bey) li va fer concebre la idea d'anar amb ell al Marroc. El caràcter sedentari de nostre CLEMENTE el privà de fer el reconeixement botànic d'aquell país, aleshores clos, amb la qual cosa s'hauria avençat de mig segle a l'anglès BALL i a altres botànics estrangers. Els treballs d'En CLEMENTE sobre els vinyals d'Andalusia (1807) i els que figuren entre les addicions a l'"Agricultura", d'HERRERA (1818-19), encara són consultats amb fruit pels especialistes.

El Prof. A. GANDOLFI HORNYOLD, de Ginebra, publica a continuació dos treballs interessants: "Los parásitos intestinales de la anguila en España" y "Observaciones sobre las anguilas de algunas localidades valencianas (Chelva, Pinedo, Alacuàs, Antella, Cullera) y de Murcia".

Segueix un altre treball del Prof. LL. PARDO GARCIA, "La Pesca fluvial y la Economía", en el qual, l'autor, conegut especialista en Hidrologia, dóna nombroses dades estadístiques que ens demostren la vàlua econòmica de la pesca d'aigua dolça, particularment en l'Albufera de València.

Acaba el volum amb una extensa monografia d'En Modest QUILIS PÉREZ, "Los Apidos de España. Género *Bombus* Ltr.". L'autor és un bon aficionat que amb aquest treball es guanya el títol d'especialista.

R. C. V.

Manual para instalaciones eléctricas de alumbrado y fuerza motriz

Berlín, 1928.

La casa A. E. G. acaba de fer la tercera edició d'aquest notable manual per a ús del tècnic projectista i de l'instal·lador en general. És un ben presentat volum de 388 pàgines profusament il·lustrat i completat amb abundor de taules pràctiques. Ha estat un encert remarcable incloure en aquest manual els signes i colors convencionals de les *Normes de la Indústria Alemanya* per a la representació en els plànols d'aparells i accessoris de les instal·lacions elèctriques.

Tí.